

Peter
Porter
(1929),
Velika Britanija

Cena resnosti

Z izbiro dveh, treh primerkov pesnik očitno ne more predstaviti kaj več kot mikroskopski izsek svojega dela, vendar verjamem, da izbrani pesmi dovolj jasno ilustrirata teme, ki me, tako kot večino pesnikov, kar naprej preganjajo — čas, domišljija, sanje in bistvo umetnosti. »Sanjski čas« je koncept avstralskih domorodcev: kontinuum bivanja in umiranja, skozi katerega se pretaka vse življenje. Budnost ali,

dnevni čas ali racionalno življenje je samo eden od mnogih tokov sanjskega časa. Globlji tok je spanje ali smrt in najvišji koncept sanjskega časa je trajna eksistenca pokrajine, ki je osnova življenja in ki svet poseljuje z duhovi.

Vendar moja pesem nima neposredne zveze z domorodskim življenjem, dogaja se v Evropi. Je moj edini poskus uporabe dejanskih sanj v poeziji. Pokrajina v sanjah je izmišljena srednjeevropska dežela, v kateri pa se anglosaški sanjač vendarle počuti precej doma. Pokrajina in dogodki so, tako kot v vseh sanjskih deželah, mešanica racionalnega in vsakdanjega ter bizarnega in dislociranega. Kneževina je podobna bolj Angliji kot kaki srednjeevropski deželi. Večina podrobnosti je iz sanj, ki se jih še spominjam: seveda skrajšanih in zgoščenih. Čas mineva, kot je to v sanjah navada, brez naglice in dogodki let, celo desetletij so zbrani v trenutek. V predzadnji kitici postane razpoloženje slutenjsko in usodovsko. Sanje se končajo z bojznijo in obtoževanjem. Organizatorji zabave, na katero je bil povabljen sanjač, so, kot kaže, prepričani, da bi sanjač moral sanjati z večjim upanjem. »V sanjah se začno odgovornosti«, je zapisal Yeats. Končni vtis izzveni v opomin o potrebnosti navadnega in dolgočasnega in življenju, in pesem zavrha trditve transcendentalizma v prid vsakdanjosti.

»Cena resnosti« je nastala leta 1975, ko sem slišal o smrti mlade avantgardne pesnice Veronike Forrest-Thompson. Bila je bleščeča privrženka Ezre Pounda, obdarjena z bogatim akademskim znanjem in naklonjena globljim tokovom francoske misli, kot sta strukturalizem in poststrukturalizem. Ni jasno, ali je naredila samomor ali umrla naravne smrti, a za osebo, ki jo omenjam v pesmi, smemo domnevati, da si je vzela

življenje. Leto poprej mi je v podobnih razmerah umrla žena. Ta pesem je izziv Cocteaujevemu pravilu, da je umetnost mogoče ustvariti iz vsega razen iz druge umetnosti. »Cena resnosti« je osrednja v vrsti pesmi, v katerih skušam raziskati namen poezije.

Kaj lahko v resnici dosežejo besede, zapisane v oblikah, ki zbujajo čustva? Ni povsem neogibno, da bodo skrajno resni in nestrpni umetniki kot Veronika Forrest-Thompson razočarani nad ravnodušnostjo sveta do njihove resnosti? Ključ do pomena pesmi je verz »Cena resnosti bo smrt«. Samo po smrti smo enakovredni resnosti, ki jo od nas zahteva naša narava. V nadaljevanju se posmehujem samovšečnemu pompu literarne avantgarde. V peti kitici napadem zdomske profesorje, kot je Donald Davie, ki se jim moderna Anglija zdi premalo resna in jo oblegajo z zaničljivimi polemikami iz subvencioniranih akademskih oklopov v Združenih državah Amerike. Omenjam tudi svojo priljubljeno idejo, da dandanes vsi živimo v trajnem muzeju, v katerem je umetnik samo kustos in aranžer razstavljenih umetnin. Sprašujem se, ali se nova umetnost sploh lahko izogne vplivnim tokovom velikih dosežkov preteklosti. Na koncu citiram iz libreta Mozartove opere »Le Nozze di Figaro«. Besede so Figarove, ko Suzano po krivem osumi, da ga je prevarala. V moji pesmi ponazarjajo resnost samo — in absurdne zahteve, ki nam jih, slabičem, postavlja. Pesem je preračunan odgovor na novo ameriško estetiko, ki zatrjuje, da ni idej razen v stvareh. Sam nasprotno trdim, da lahko najdemo obilje stvari v idejah.

SANJSKI ČAS   Zadihanemu, sprejem med bogove,
 povabilo v nadstropje za kakim Metternichom
 zabavajočega se sveta kjer te
 vseeno priznajo; gostiteljica sijočih prstanov
 voljna da te reši iz klešč dolgočasnežev.
 To so mogoče vrata v sanje
 o srečni deželi kjer se ti končno
 odstre pokrajina ki je dežela srca:
 silosi z urami, normanska cerkev ki se ne zmeni
 za procesijo z lilasto belim truplom,
 pol-Koromandija sredi halog in morskih trav
 in z živalskim ves dan budnim mesecem,
 z nepriljudnimi cestami ki se za polji žita
 naenkrat odpro, z mirnimi prebivalci ki počasi gredo
 skozi vojaški huda kratkovidnemu prestolonasledniku;
 Princesin porod in slavje na zlatih
 balkonih, in kovačnica revolucionarjev
 ki jo opazuje zdolgočasen vohun: melanholične ure
 v kavarnah kjer ni niti prešuštva
 niti seksualnih dotikov s prstom ali z nogo.
 Tak je prizor, a utegne se spremeniti.

Odhiteti utegnemo v kakšno horacijsko stransko poslopje
 na večerno branje in razpravo s krvjo
 na rožnobarvni terasi, medtem ko v bližini
 kdo igra na flavto prisluškujočemu kuščarju.
 Sovraštvo v hribih kjer se uporniki urijo
 s črnimi bučami; dolgočasje v knjižnici
 od jutra do večera, a zmeraj strah,
 strah v vsem. Odgovornost za to
 je vprašanje v vsakogaršnjem jeziku.
 Skušali te bodo pregovoriti da jim nasanjaj
 nov svet, svet očiščen s pogumom. Morebiti
 boš moral žrtvovati talca tako kot zdaj
 ko se ti približuje večni dolgočasnež
 ki je gostitelj narave in gospodar sprememb.

CENA RESNOSTI

Znova sem pri beli strani umetnosti
 da bi odkril kaj vem
 in kaj domnevam da čutim
 o teh pozabnih stvareh besedah.
 Začnimo s kaznimi:
 cena resnosti bo smrt.
 Ne omenjam smrti da bi netil ognje
 ampak misleč na samomor
 ko nam življenje ali umetnost spodleti
 in se besede ki skušajo, po mallarméjevsko, pomagati
 razdefinirajo ter govorijo
 stvari iz nove fizike: samouniči se!
 Zato se umetnik mora igrati, a če se,
 ne sme spreminjati pravil
 in reči, »Če ne sprejmeš
 Pundove velikanske resnosti bom nehal
 živeti, medtem pa smo
 elita eksperimentatorjev,
 ki jim nekateri v mestu morajo izkazati
 spoštovanje, profesorji pisati spomenice
 in naši dopisniki kopičiti
 hagiografije v revijah —«
 Javnost, vredno svojih
 umetnikov, bi sestavljale vlačuge in pošasti.
 In tako, če nestrpnost obrnemo v jezo

in pomanjkanje če kaznujemo počasne duhove
 ali gremo skozi naše muzeje
 z uro končamo v obupu ali kot
 profesorji na tujem
 s svetom nič manj solipsističnim kot je bil.
 Pri čemer utegneš (neprizanesljivi bralec) vprašati:
 zakaj se izogiba poanti?
 Po veliki zasnovi
 pot skozi zvoke b-mola ne bo nikoli več
 takšna kot je bila, in tako se zemlja
 spreminja medtem ko mi stojimo žalujoči ob grobu.
 Da, ampak zemlja tudi ostaja ista in pozdravlja
 listje in njihovo mladež vsako sezono
 samo sezonsko; ladja
 za Benetke lenari v zelenkastem pristanu
 na njej je truplo
 skladatelja Grimacea (Ettora),
 tako zavedajoča se voznega reda kot bi
 na krovu imela znanstvenika ki
 zna spremeniti travo v užitno hrano,
 in nič bliže nisem svojemu cilju:
 da bi pesnil brez besed, da
 bi znal bolečino zaznamovati na kak realen način.
 Resnost — ah, *quanta pena mi*
costi! Na razglednici berem
 da so hribi škrlatno pobarvani
 s plevelom Patersonovo prekletstvo. To je
 v Novem Južnem Welesu. Mrtvim je dovoljeno
 predati bremena resnosti živim.

Prevedel Evald Flisar